

Judecător Viorel Terzea

NOUL COD CIVIL ADNOTAT

CU DOCTRINĂ ȘI JURISPRUDENȚĂ

Volumul II (art. 1.164-2.664)

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2012 **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TERZEA, VIOREL

Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență / Viorel Terzea. -

București : Universul Juridic, 2011-

2 vol.

ISBN 978-973-127-662-5

Vol. 2. : (Art. 1164-2664). - 2012. - Bibliogr. - Index. - ISBN 978-973-127-974-9

347(498)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.665**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0733.673.555**

DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

ABREVIERI

I. LUCRĂRI DE PRACTICĂ JUDICIARĂ CITATE FRECVENT

- Anghel, D.; Harabagiu, L., *op. cit.* D. Anghel, L. Harabagiu, *Contractul de vânzare. Practică judiciară și reglementarea din Noul cod civil*, Ed. Hamangiu, 2011.
- Bădoiu, C.G; Cucu, Cristina, *op. cit.* Cătălin Gabriel Bădoiu, Cristina Cucu, *Obligațiile comerciale. Practică judiciară*, ediția a II-a, Ed. Hamangiu, 2011.
- Bodea , A.C., *op. cit.*II A.C. Bodea, *Dreptul de proprietate. II. Circulația juridică a bunurilor. Moduri de dobândire. Publicitate imobiliară. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2010.
- C.A.A.I.B.J.2006 Curtea de Apel Alba-Iulia, *Buletinul jurisprudenței. Culegere de practică judiciară pe anul 2006*, Ed. Hamangiu, 2007.
- C.A.B.C.P.J.C.2007 Curtea de Apel București. *Culegere de practică judiciară în materie civilă 2007*, Ed. Wolters Kluwer, 2009
- C.A.Br.C.P.J.C.2006 Curtea de Apel Brașov, *Culegere de practică judiciară în materie civilă pe anul 2006*, Ed. Hamangiu, 2007.
- C.A.Bc. B.J.2010, I Curtea de Apel Bacău.
- C.A.C.B.J.2005 Curtea de Apel Constanța, *Jurisprudența secției civile pe anul 2005*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.
- C.A.Cl.B.J.2007 Curtea de Apel Cluj, *Buletinul jurisprudenței, Repertoriu anual, Drept civil. Dreptul familiei. Protecția minorului. Dreptul muncii și asigurărilor sociale. Drept procesual civil*, Editura Universul Juridic, 2008.
- C.A.Cl.B.J.2008 Curtea de Apel Cluj, *Buletinul jurisprudenței, Repertoriu anual, Drept civil. Dreptul familiei. Protecția minorului. Dreptul muncii și asigurărilor sociale. Drept procesual civil*, Editura Universul Juridic, 2009.
- C.A.Cl.B.J.2009 Curtea de Apel Cluj, *Buletinul jurisprudenței, Repertoriu anual, Drept civil. Dreptul muncii și asigurărilor sociale. Drept procesual civil*, Editura Universul Juridic, 2010.
- C.A.Cr.B.J.2006 Curtea de Apel Craiova, *Buletinul jurisprudenței. Culegere de practică judiciară pe anul 2006*, Ed. Lumina Lex, 2007.
- C.A.I.B.J.2010, II Decizii relevante ale Curții de Apel Iași pe trimestrul II al anului 2010, disponibile la www.portal.just.ro
- C.A.I.B.J.2010, III Decizii relevante ale Curții de Apel Iași pe trimestrul III al anului 2010, disponibile la www.portal.just.ro
- C.A.I.B.J.2010, IV Decizii relevante ale Curții de Apel Iași pe trimestrul IV al anului 2010, disponibile la www.portal.just.ro
- C.A.I.B.J.2011, II Decizii relevante ale Curții de Apel Iași pe trimestrul II al anului 2011, disponibile la www.portal.just.ro
- C.A.P.B.J.2004 Curtea de Apel Pitești, *Buletinul jurisprudenței pe anul 2004*, Ed. All Beck, București, 2005.
- C.A.T.B.J.2006 Curtea de Apel Timișoara, *Buletinul jurisprudenței pe anul 2006*, Ed. C.H. Beck, 2007.
- C.A.T.B.J.2009 Curtea de Apel Timișoara. *Buletinul jurisprudenței. Repertoriu pe anul 2009*, Ed. Universul Juridic, 2010.
- C.A.T.B.J.2011, I Decizii relevante ale Curții de Apel Timișoara pe trimestrul I al anului 2011, disponibile la www.portal.just.ro
- Cucu, Cristina; Gavriș, Marilena, *op. cit.* Cristina Cucu, Gavriș Marilena, *Contractele comerciale. Practică judiciară*, ediția a II-a, Ed. Hamangiu, 2008.
- Enache, D.C, *op. cit.* Cristiana Dana Enache, *Evicțiunea în contractele civile și comerciale*.

- Situații speciale reglementate de Legea nr. 10/2001 și Legea nr. 137/2002, Ed. Hamangiu, 2011.
- Holban, M., *op. cit.* M. Holban, *Dobânzi, penalități. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2007.
- I.C.C.J. – J.S.C. 2005 Înalta Curte de Casație și Justiție. *Jurisprudența secției civile și de proprietate intelectuală pe anul 2005*, Ed. Hamangiu, București, 2006.
- ICCJ– JSC 2006 Înalta Curte de Casație și Justiție. *Jurisprudența secției civile și de proprietate intelectuală pe anul 2006*, Ed. Hamangiu, București, 2007.
- ICCJ– JSC 2007 Înalta Curte de Casație și Justiție. *Jurisprudența secției civile și de proprietate intelectuală pe anul 2007*, Ed. Hamangiu, București, 2008.
- Istate, A.M., *op. cit.* Ana-Maria Istrate, *Daunele-interese în materie comercială, Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2006.
- Ninu, I., *op. cit.* Ionică Ninu, *Ațiunea revocatorie (pauliană) și ațiunea oblică. Drepturi ale creditorului asupra patrimoniului debitorului. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2010.
- Pena, A., *op. cit.* Adriana Pena, *Garantarea obligațiilor. Culegere de practică judiciară*, Ed. C.H.Beck, București, 2006.
- Perju, P, *op. cit.*, P.Perju, *Jurisprudența civilă comentată a Înaltei Curți de Casație și Justiție și a altor instanțe judecătorești*, Ed. C.H.Beck, 2007.
- Pivniceru, M.-M.; Protea, G., *op. cit.* *Nulitatea*
- Pivniceru, M.M., *Contractul de întreținere* M.M. Pivniceru, *Contractul de întreținere. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2006
- Pivniceru, M.-M.; Moldovan, C., *op. cit.* M.-M. Pivniceru, C. Moldovan, *Prescripția extinctivă și principalele acțiuni în justiție*, Ed. Hamangiu, București, 2007
- Rădulescu, E., *op. cit.* Elena Rădulescu, *Prescripția extinctivă. Culegere de practică judiciară*, Ed. C.H.Beck, București, 2006
- Rusu, A, *op. cit.* A. Rusu, *Executarea obligațiilor. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2007
- Stănescu, Andreea-Teodora; Stănescu, Șerban-Alexandru, *op. cit.* Andreea-Teodora Stănescu, Șerban-Alexandru Stănescu, *Contractul de transport de mărfuri în trafic intern și internațional, Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2008.
- Stoica, L.C., *op. cit.*I L.C.Stoica, *Ineficacitatea actului juridic. Practică judiciară. I. Nulitatea*, Ed. Hamangiu, București, 2009
- Stoica,L.C.,*op. cit.*II L.C.Stoica, *Ineficacitatea actului juridic. Practică judiciară. II. Rezoluțiunea, rezilierea, revocarea, reducțiunea, caducitatea, inopozabilitatea*, Ed. Hamangiu, București, 2009.
- Stoica, L.C., *op. cit.*III L.C. Stoica, *Locațiunea, închirierea locuințelor, antrepriza. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2010.
- Stoica, L.C., *op. cit.*IV L.C. Stoica, *Împrumutul, comodatul și creditul bancar. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2010.
- Stoica, L.C., *op. cit.*V, L.C. Stoica, *Mandatul. Reprezentarea judiciară. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2010.
- Stoica, L.C., *op. cit.*VI L.C. Stoica, *Contractul de întreținere și de rentă viageră. Practică judiciară și reglementarea din Noul cod civil*, Ed. Hamangiu, București, 2011.
- Tăbăraș, M., *op. cit.* M. Tăbăraș, *Răspunderea contractuală. Daune interese*, Ed. All Beck, București, 2005.
- Tăbăraș, M; Constantin, M, *op. cit.* M. Tăbăraș, M. Constantin, *Asigurări. Culegere de practică judiciară*, Ed. C.H.Beck, București, 2009.
- Turianu,C, *op. cit.*I C.Turianu, *Obligațiile civile. Culegere de practică judiciară*, ediția a 2-a, Ed. C.H.Beck, București, 2008.
- C.Turianu, *op. cit.* II C.Turianu, *Contracte civile speciale. Culegere de practică judiciară*, Ed. C.H.Beck, București, 2007.

II. TRATATE, MONOGRAFII ȘI CURSURI UNIVERSITARE CITATE FRECVENT

- Adam, I, *Teoria generală a obligațiilor* Ioan Adam, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. All. Beck, București, 2004.
- Anghel, M.I., Deak, Francisc; Popa, M.F., *Răspunderea civilă* Ed. Științifică, București, 1961.
- Cârpenaru, Stanciu, *op. cit.* 2012 Stanciu D. Cârpenaru. *Tratat de drept comercial român conform Noului cod civil*, Ed. Universul Juridic, 2012.
- Chirică, D., *Tratat de contracte*, vol. I D.Chirică, *Tratat de drept civil. Contracte speciale.vol.I. Vânzarea și schimbul*, Ed. C.H. Beck, București, 2008.
- Chirică, D., *Studii de drept privat* Dan Chirică, *Studii de drept privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2010.
- Cosma, D., *op. cit.* Doru Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Ed. Științifică, București, 1969.
- Deak, Fr., *Tratat de contracte* Fr. Deak, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Ed. Universul Juridic, București, 2001..
- Filipescu, I, Filipescu, A., *op. cit.* Ion Filipescu , Andrei Filipescu, *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*, Ed. Universul Juridic, 2007.
- Gherasim, D., *op. cit.*I D. Gherasim, *Buna-credință în raporturile juridice*, Ed. Academiei RSR, București, 1981.
- Gherasim, D, *op. cit.*II D. Gherasim, *Îmbogățirea fără justă cauză în dauna altuia*, Ed. Academiei Române, București, 1993.
- Pop, L., *Tratat de drept civil* , vol.I L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile*, vol. I. *Regimul juridic general*, Ed. C.H. Beck, București, 2006.
- Pop, L., *Tratat de drept civil* , vol.II L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. vol. II. Contractul*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.
- Pop, L.;Popa,I.-F; Vidu, S.I., *op. cit.* Liviu Pop, Ionuț-Florin Popa, Stelian Ion Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile conform Noului cod civil*, Ed. Universul Juridic, 2012.
- Turcu, I; Pop, L, *op. cit.*, vol.I Ion Turcu, Liviu Pop, *Contracte comerciale. Formare și executare. Introducere în teoria și practica dreptului contractelor comerciale speciale*, vol. I, Ed. Lumina Lex, 1997.

III. BAZE DE DATE JURIDICE

- B.J. – Bază de date Buletinul jurisprudenței 1990-2006 (program informatic), Ed. C.H. Beck, 2006
- Lege 4 Lege 4 Professional, program informatic realizat de Indaco Systems SRL București
- Lex Expert Lex Expert, program informatic al C.T.C.E. Piatra-Neamț
- www.legalis.ro bibliotecă legislativă exclusiv on-line a Ed. C.H. Beck
- www.portal.just.ro Portalul instanțelor de judecată – bază de date on-line aparținând Ministerului Justiției
- www.scj.ro Site-ul oficial al Înaltei Curți de Casație și Justiție

IV. PUBLICAȚII PERIODICE

BC	Revista Buletinul Casației	PR	Revista Pandectele Române
BCA	Buletinul Curților de Apel	PS	Revista Pandectele Săptămânale
BICC	Bulletin d'information de la Cour de cassation (publicație disponibilă în format electronic la www.courdecassation.fr)	R.D.C.	Revista de Drept Comercial
		RRD	Revista Română de Drept
		RRDA	Revista Română de Dreptul Afacerilor
		RRDP	Revista Română de Drept Privat
CJ	Revista Curierul Judiciar	RRDJ	Revista Română de Jurisprudență
Dreptul	Revista Dreptul	RRES	Revista Română de Executare Silită
LP	Legalitatea populară	SCJ	Revista Studii și Cercetări Juridice
M. Of.	Monitorul Oficial, partea I		

V. Instanțe

Cas.	Curtea de Casație și Justiție a României	I.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
C.A.	Curte de apel	J.P.	Justice de paix
C.Ar.Com.Int.	Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă CCIR	Jud.	judcătoria
C.C.	Curtea Constituțională	T. jud.	tribunalul județean
Col. jur.	colegiul juridic	T. Mun.	tribunalul municipal
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului	T.P.I.	Tribunal de premiere instance
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene	T. pop. raion.	Tribunalul popular raional
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție	T. reg.	tribunalul regional
		TS	Tribunalul Suprem

V. Acte normative

C. civ.	Codul civil	H.G.	Hotărârea Guvernului
C. fam.	Codul familiei	O.G.	Ordonanța Guvernului
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă	O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
Convenția/ Convenție	Convenția europeană a drepturilor omului		

VI. Alte abrevieri

alin.	alineat	<i>op. cit.</i>	opera citată
art.	articol	p.	pagina
D.C.C.	Decizia Curții Constituționale	pct.	punctul
dec.	decizie	s. civ. și de propr. int.	secția civilă și de proprietate intelectuală
Ed.	editura	s. civ.	secția civilă
ed.	ediția	s. com.	secția comercială
lit.	litera	s. cont. adm.	secția de contencios administrativ
mp	metru pătrat	sent.	sentință
n.a.	nota autorului	urm.	următoarele
n. red.	nota redacției	vol.	volumul
nr.	numărul		

CARTEA A V-A
Despre obligații

TITLUL I

Dispoziții generale

CONȚINUTUL RAPORTULUI OBLIGAȚIONAL

Art. 1.164. – Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată.

DOCTRINĂ

„Pentru a fi obiect al obligațiilor civile, prestația, indiferent că este pozitivă sau negativă, trebuie să îndeplinească anumite cerințe sau condiții, și anume: să aibă natură juridică, să fie destinată creditorului ori persoanei desemnate de creditor, să fie posibilă, să fie determinată sau cel puțin determinabilă și să fie licită și morală.” [L. Pop, *Tratat de drept civil*, vol. I, p. 37]

JURISPRUDENȚĂ

DECIZII DE SPEȚĂ

1. Obligație *propter rem*. Obligația de a obține certificatul de atestare a dreptului de proprietate. Societatea comercială privatizată care, ulterior privatizării, inițiază procedura de obținere a certificatului de atestare a dreptului de proprietate pentru teren are, conform contractului de privatizare și prevederilor art. 1 din H.G. nr. 834/1991, obligația, nu facultatea de a obține eliberarea acestui certificat. Dreptului său de a demara procedurile legale premergătoare emiterii certificatului îi corespunde obligația *propter rem* a tuturor deținătorilor acestor terenuri, indiferent de titlul cu care dețin și cu atât mai mult a celor fără titlu, de a permite efectuarea tuturor demersurilor legale necesare atingerii acestui scop, inclusiv de a permite accesul pe teren în vederea efectuării măsurătorilor cadastrale. [C. Ap. București, s. a V-a com., dec. 446/2008, www.portal.just.ro]

Nota autorului: S-a mai decis, în practica judiciară (C. Ap. Craiova, s. com., dec. nr. 24/2006, în C.A.Cr.B.J. 2006, nr. 3, p. 229), că în cazul în care „în temeiul actului adițional la contractul de vânzare-cumpărare a activului imobiliar, prin care vânzătorul și-a asumat obligația de a transmite ulterior și proprietatea asupra terenului aferent, după obținerea

certificatului de atestare a dreptului de proprietate” atunci „este admisibilă acțiunea cumpărătorului activului având ca obiect «obligația de a efectua formalitățile cerute de H.G. nr. 834/1991, în vederea obținerii certificatului de atestare a dreptului de proprietate», întrucât titularul acțiunii poate fi atât cumpărătorul activului, cât și subdobânditorul acestuia, deoarece primul are obligația de garanție pentru evicțiune, iar secundul este titularul posesiei terenului și proprietății activului”.

2. Obligația AVAS de a întocmi documentațiile necesare obținerii înlesnirilor fiscale - obligație de diligență. Obligațiile asumate de AVAS prin contractele de vânzare-cumpărare acțiuni, cu privire la obținerea unor înlesniri bugetare, sunt obligații de diligență, și nu de rezultat, iar faptul că autoritatea a întocmit documentațiile necesare și s-au emis ordinele comune cu ministerele de resort implicate echivalează cu îndeplinirea obligației. Faptul că organele bugetare au pornit executarea pentru obligațiile bugetare respective nu reprezintă o neîndeplinire a obligațiilor de către AVAS, obligația asumată de aceasta nefiind una de rezultat. Obligația AVAS față de cumpărătorul acțiunilor este o obligație de evicțiune, iar nu o obligație contra viciilor, însă, întrucât cumpărătorul a cunoscut în momentul încheierii contractului de vânzare-cumpărare situația financiară a societății ale cărei acțiuni

le-a cumpărat, vânzătorul nu răspunde pentru evicțiune. [C. Ap. Craiova, s. com., dec. nr. 47/2006, în C.A.Cr.B.J. 2006, nr. 5, p. 238]

3. Contract de vânzare-cumpărare încheiat conform art. 9 din Legea nr. 112/1995. Obligația unității administrativ-teritoriale de a înstrăina bunul deținut de chiriaș constituie o «obligație *in rem*». Refuzul unității administrativ-teritoriale de a înstrăina locuința în condițiile Legii nr. 112/2005. Efecte. Obligația unității administrativ-teritoriale, prin primar, la vânzarea spațiului locativ aflat sub incidența Legii nr. 112/1995, în condițiile prevăzute de acest act normativ, nu aduce atingere dreptului său de dispoziție asupra bunului, deoarece obligația de a vinde este o obligație *in rem*, instituită în considerarea obiectului (locuința preluată în proprietatea statului, care nu se

restituie fostului proprietar), iar nu o obligație *in personam*, reglementată în considerarea subiectului, respectiv a unității administrativ-teritoriale; mai mult, trebuie avut în vedere și că actualul titular al locuințelor supuse vânzării a deținut doar un drept de administrare asupra acestor imobile, devenind proprietar ca efect al legislației de după 22 decembrie 1989, iar aplicarea acestor acte normative nu poate avea drept consecință crearea unor situații inechitabile, prin recunoașterea dreptului „noului” proprietar de a stabili în mod arbitrar asupra înstrăinării imobilelor aflate sub incidența Legii nr. 112/1995, în raport de momentul la care chiriașul și-a exprimat opțiunea de a cumpăra. [C. Ap. Constanța, s. civ., dec. nr. 344/2009, în C.A.C.B.J. 2009, p. 155]

Nota autorului: A se vedea și infra speța de sub art. 1651 NCC pct. 2.3.

IZVOARELE OBLIGAȚIILOR

Art. 1.165. – Obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum și din orice alt act sau fapt de care legea leagă nașterea unei obligații.

JURISPRUDENȚĂ

DECIZII DE SPEȚĂ

1. Obligații *sui generis*. Obligația de desființare a unei construcții executate fără autorizație. În momentul edificării construcției fără autorizație, fiind săvârșită o contravenție, se naște și obligația desființării construcției, care se transmite odată cu dreptul de proprietate asupra imobilului, fiind o obligație *sui generis*, similară celor *scriptae in rem*. Ceea ce se transmite odată cu dreptul de proprietate nu este răspunderea contravențională, care este personală, ci obligația de desființare a construcției ridicată fără autorizație, care este legată de posesia bunului. [C. Ap. Cluj, s. civ., dec. nr. 440/2009, în C.A.Cl.B.J. 2009, nr. 52, p. 148]

2. Coparticipare procesuală pasivă obligatorie. Acțiune în demolarea construcției executate fără autorizație. În acțiunile prin care se solicită desființarea construcțiilor realizate

nelegal, în situația în care cel sancționat contravențional nu s-a conformat celor dispuse prin procesul-verbal de constatare, în temeiul Legii nr. 50/1991, părțile sunt stabilite prin lege: agentul constator și contravenientul, prin derogare de la normele de drept comun privind coproprietatea. Regula coparticipării procesuale forțate nu se aplică în materie contravențională, răspunderea fiind personală, iar desființarea construcțiilor executate ilegal fiind o sancțiune administrativă, prin care părțile se repun în situația anterioară. [C. Ap. Iași, s. civ., dec. nr. 491/2010, în C.A.I.B.J. 2010, IV, p. 8]

3. Posibilitatea sesizării instanței după rămânerea definitivă a hotărârii pronunțate în analiza plângerii contravenționale. În mod greșit s-a admis excepția prematurității cererii de chemare în judecată pentru desființarea lucrărilor executate nelegal, având în vedere că sesizarea instanței de judecată a fost făcută

după rămânerea definitivă a plângerii contravenționale, nefiind necesară irevocabilitatea acestei hotărâri. Astfel, dreptul material al reclamantei era născut la data sesizării instanței de fond, în condițiile în care măsurile complementare dispuse prin procesul-verbal de contravenție, constând în obligația de a obține autorizarea lucrărilor executate nelegal, iar în caz contrar, desființarea lor, nu erau suspendate, ca efect al promovării plângerii contravenționale [C. Ap. București, s. civ., dec. nr. 2121/2007, în C.A.B.C.P.J.C. 2007, nr. 64, p. 468]

4. Acțiune în demolarea construcțiilor executate fără autorizație. Sarcina probei în dovedirea aducerii la îndeplinire a măsurilor

dispuse prin procesul-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor. Măsurile dispuse conform art. 28 din Legea nr. 50/1991 sunt complementare amenzii ca sancțiune contravențională. Instanța de judecată este sesizată numai în situația în care contravenientul-pârât nu aduce la îndeplinire de bunăvoie, în termenul stabilit, măsura dispusă de agentul constator. Fiind executorie în vederea restabilirii situației anterioare săvârșirii contravenției, sarcina probei revine contravenientului de a face dovada, în forma și modalitatea cerută de Legea nr. 50/1991, a îndeplinirii măsurii, ori că obligația i-a încetat din alte cauze. [C. Ap. Iași, s. civ., dec. nr. 459/2010, în C.A.I.B.J. 2010, III, p. 26]

TITLUL II Izvoarele obligațiilor

CAPITOLUL I Contractul

SECȚIUNEA 1 *Dispoziții generale*

NOȚIUNE

Art. 1.166. – Contractul este acordul de voință între două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.

BIBLIOGRAFIE: Cornel Popa, Ruxandra Frangeti, *Aplicarea în timp a noului Cod civil în materie contractuală*, în Curierul Judiciar nr. 10/2011, pp. 490-493; Gheorghe Stancu, *Aspecte actuale în dreptul contractelor – apariția dreptului consumului*, în Dreptul nr. 12/2008, pp. 68-80 și în Dreptul nr. 1/2009, pp. 52-63; Liviu Zidaru, *Observații cu privire la aplicarea în timp a legii civile*, disponibil la <http://www.juridice.ro/192352/observatii-cu-privire-la-aplicarea-in-timp-a-legii-civile.html>.

Art. 102 LPA - (1) Contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea sa.

(2) Modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării. În privința elementelor ce nu fac obiectul modificării, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1).

DOCTRINĂ

1. „Regula de principiu privind conflictele de legi în timp care pot apărea în materie contractuală ca urmare a intrării în vigoare a Noului Cod civil este prevăzută de art. 102 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (denumită în continuare «LPA») [...] Dispozițiile legale în cauză fac aplicarea bine-cunoscutului principiu *tempus regit actum*, analizat și dezvoltat de doctrina clasică în dezlegarea problemei neretroactivității legii civile. Acest principiu a fost explicat prin instituirea regulii conform căreia, în principiu, faptele creatoare, modificatoare ori extinctive de situații juridice sunt guvernate de legea în vigoare la data când ele au avut loc. În temeiul acestor articole, toate contractele încheiate anterior datei de 1 octombrie 2011 rămân supuse Codului civil din 1864 și legislației speciale în vigoare la data încheierii lor, în timp ce contractele încheiate la data 1 octombrie sau ulterior vor fi guvernate de Noul Cod civil. Odată stabilit principiu, trebuie însă avut în vedere că LPA reglementează o serie de norme legate de aplicarea legii în timp care fie confirmă regula generală enunțată de art. 102 LPA, fie stabilesc anumite nuanțări sau excepții [...] Modificarea contractului operată după data de 1 octombrie 2011 va trebui să aibă în vedere dispozițiile din Noul Cod civil cu privire la *încheierea* contractului. Sunt incluse aici astfel de reguli cum sunt cele din materia răspunderii precontractuale a părților (art. 1183-1185 NCC), viciile de consimțământ (art. 1206-1224 NCC), obiectul și cauza contractului (art. 1225-1239 NCC), forma contractului (art. 1240-1245 NCC) etc. Din păcate, după lectura regulilor prevăzute de art. 102 alin. (2) LPA persistă un element important de neclaritate: care este totuși legea care urmează a se aplica pentru *interpretarea, efectele, executarea și încetarea* clauzelor modificatoare? Există cel puțin două soluții posibile. Prima dintre ele este aplicarea dispozițiilor Noului Cod civil tuturor aspectelor privitoare la clauzele modificatoare. Această soluție poate pleca de la interpretarea *per a contrario* a tezei a doua a art. 102 alin. (2) LPA («*în privința elementelor ce nu fac obiectul modificării, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1)*» – respectiv acestora continuă să li se aplice legislația veche). Consecința practică a acestei soluții ar fi aplicarea simultană a Codului civil anterior și a Noului Cod civil aceluiași contract, în funcție de data la care a fost inclusă în contract fiecare clauză în parte. Dificultățile practice legate de gestionarea de către părți și de către instanțe a unei asemenea situații sunt evidente. Totuși, ea nu ar fi cu totul inedită, cel puțin dacă ne gândim la domeniul înrudit al conflictelor de legi în spațiu. Astfel, se admite potrivit unor soluții mai vechi, dar reafirmate de art. 2637 alin. (3) NCC, faptul că «*părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic*», așa încât în această din urmă materie nu se poate exclude posibilitatea aplicării a două sisteme de legi distincte aceluiași contract. Totodată, ca eventual suport teoretic suplimentar pentru această soluție, s-ar putea invoca însăși definirea contractului, care, potrivit art. 1166 NCC, este «*acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic*» (s. ns.). Cu alte cuvinte, acordul de modificare a unui contract inițial poate fi încadrat el însuși în noțiunea de «contract», în sensul definiției citate mai sus, cu consecința aplicării regulii generale *tempus regit actum*, statuată de art. 102 alin. (1) LPA. A doua soluție posibilă, respectiv aplicarea noii reglementări în privința încheierii actului modificator și a celei vechi în privința interpretării, efectelor, executării și încetării clauzelor modificatoare, are însă în vedere ceea ce spune în mod categoric art. 102 alin. (1) LPA, care se referă la *contract* în general, fără a face distincții între momentul în care sunt incluse în contract diverse clauze ale acestuia. Mai cu seamă însă această nouă interpretare pleacă de la ceea ce *nu spune* alin. (2) al art. 102 LPA. Astfel, acesta se referă numai la respectarea «*condițiilor prevăzute*» de legea nouă. Dacă ar fi avut intenția să aplice integral Noul Cod civil la toate chestiunile legate de clauzele modificatoare ale unui contract, ar fi fost foarte simplu pentru legiuitor să reia elementele prevăzute de alin. (1), respectiv «*încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea*» acordului contractual. Totuși el nu a optat pentru o asemenea redactare, ci s-a limitat la a se referi, în mod implicit, numai la condițiile care privesc încheierea actului modificator al contractului. Prin urmare, se poate susține că, pentru toate celelalte aspecte sus-menționate (respectiv interpretarea, efectele, executarea și

încetarea contractului), legea veche continuă să se aplice în mod integral contractelor încheiate înainte de 1 octombrie 2011, chiar dacă ele au fost modificate după această dată.” [Cornel Popa, Ruxandra Frangeti, *lucr. cit.*, pp. 490-491]

JURISPRUDENȚĂ

DECIZII DE SPEȚĂ

1. Încheierea contractului. Reprezentarea părților. Contractele comerciale se consideră încheiate dacă manifestarea de voință a părților, oferta și acceptarea ofertei sunt concordante. Pentru ca preținsele convenții să-și poată produce efecte juridice, se impune să fie încheiate cu un reprezentat autorizat al societății beneficiare, îndreptățit legal de a reprezenta persoana juridică în raporturile cu terții. [C.S.J., s. com., dec. nr. 368/1998, în C.G. Bădoiu, C. Cucu, *op. cit.*, nr. 11, p. 25]

2. Contract încheiat în formă simplificată. Condiții. 1) Simplul avis de expediție însoțit de factura privind plata contravalorii subansamblelor montate naște un raport juridic, cu atât mai mult cu cât părțile au întocmit și o notă de constatare, prin care au fost stabilite piesele lipsă și cele care trebuie înlocuite. [C.S.J., s. com., dec. nr. 1750/2003, în B.J. - Bază de date]

2) Nu se face dovada cu niciun act că marfa a fost livrată în condițiile existenței unor relații contractuale chiar și în forma simplificată a comenzii urmată de livrare imediată, marfa nefiind primită și nici recunoscută a fi comandată de reprezentanții legali ai societății părâte. [C. Ap. București, s. a V-a com., dec. nr. 711/2003, în C.G. Bădoiu, C. Cucu, *op. cit.*, nr. 10, p. 23]

3. Încheierea contractului. Rezerve asupra clauzei penale. Consecințe. Câtă vreme părțile nu și-au soluționat divergențele asupra unor clauze contractuale, neajungând la un acord de voință, nu se poate constata nulitatea absolută a contractului, în temeiul uneia din aceste clauze, pentru că o astfel de înțelegere nu s-a încheiat. [C. Ap. Pitești, s. com., dec. nr. 655/2003, în B.J. - Bază de date]

4. Contract de vânzare-cumpărare. Modificarea unilaterală. Inadmisibilitate. 1) Schimbarea modalității de plată a prețului, în mod unilateral,

de către cumpărător, nu poate fi considerată ca o modificare a clauzei contractuale atât timp cât vânzătorul nu a acceptat această modificare. Modificarea clauzelor contractului poate interveni numai prin acordul de voință exprimat de către părți. [C.S.J., s. com., dec. nr. 78/1995, în B.J. - Bază de date]

2) Reevaluarea în mod unilateral de către reclamantă a prețului mărfurilor vândute nu poate fi opusă debitorului, întrucât se încalcă principiul consensualismului ce stă la baza încheierii contractului. [C.S.J., s. com., dec. nr. 1086/1996, în B.J. - Bază de date]

3) Convențiile legal încheiate au putere de lege între părțile contractante și nu pot fi revocate decât prin înțelegerea acestora. În lipsa unei negocieri, furnizorul nu poate modifica cu de la sine putere prețul de livrare al unor produse către beneficiar, atât timp cât are un contract cu acesta, renegocierea prețului nefiind posibilă prin acord tacit, fără acordul scris al beneficiarului. [C.S.J., s. com., dec. nr. 356/1998, în B.J. - Bază de date]

4) Modificarea prețului dintr-un contract se poate face doar prin manifestarea de voință a părților contractante în acest sens, printr-un act adițional sau prin emiterea unei noi facturi acceptate la plată. Revenirea de către executantul unor lucrări contractate asupra facturii inițiale, la obiecțiunile beneficiarului acestor lucrări și emiterea unei noi facturi, acceptate la plată, echivalează cu acordul părților de modificare a prețului stabilit prin contract, fără a fi necesar să se încheie un act adițional. [C.S.J., s. com., dec. nr. 4131/1998, în B.J. - Bază de date]

5. Preț. Executarea necorespunzătoare a obligației de livrare a produselor. Majorarea prețului ulterior datei livrării și achitării mărfurilor. Efecte. În executarea obligațiilor comerciale pe care părțile și le-au asumat reciproc,

reclamanta se află în culpă evidentă, în primul rând prin aceea că, deși a încasat, în avans, prețul corespunzător cantității de produse, a livrat mai puțin, iar în al doilea rând pentru că, în loc să livreze doar diferența cantitativă a cărei contravaloare o încasase, a expediat și un plus de produse, a cărui contravaloare i-a fost, de asemenea, achitată. În condițiile reținute, reclamanta nu este îndreptățită să transfere în patrimoniul părții majorarea prețului mării, intervenită după livrarea acesteia, cu importante lipsuri cantitative, și după încasarea prețului. [C.S.J., s. com., dec. nr. 254/1998, în B.J. - Bază de date]

6. Licitatie. Preț de adjudecare. Omissionarea introducerii TVA în preț. Consecințe. După

adjudecarea activului la licitație publică, vânzătorul nu mai are posibilitatea să obțină taxa pe valoarea adăugată neinclusă în prețul de adjudecare, deoarece asemenea pretenții constituie o modificare unilaterală a contractului de vânzare-cumpărare la licitație. [C.S.J., s. com., dec. nr. 3207/1999, în B.J. - Bază de date]

7. Conciliere. Penalități de întârziere. Neprevăderea clauzei penale. Consecințe. În situația în care, prin actul de conciliere încheiat de părți pentru stingerea litigiului comercial dintre ele, acestea au precizat suma de plată rămasă, fără să prevadă și penalități de întârziere, instanța nu poate suplini voința lor, acordând din oficiu penalități. [C.S.J., s. com., dec. nr. 547/1997, în B.J. - Bază de date]

REGULILE APLICABILE CONTRACTELOR

Art. 1.167. – (1) Toate contractele se supun regulilor generale din prezentul capitol.

(2) Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în prezentul cod sau în legi speciale.

REGULILE APLICABILE CONTRACTELOR NENUMITE

Art. 1.168. – Contractelor nereglementate de lege li se aplică prevederile prezentului capitol, iar dacă acestea nu sunt îndestulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult.

BIBLIOGRAFIE: Ioan Visa, „Poprirea-garanție”, un nou contract nenumit, în Dreptul nr. 4/2003, pp. 129-131.

JURISPRUDENȚĂ

DECIZII DE SPEȚĂ

1. Regim juridic al contractelor nenumite. Regulile speciale prevăzute pentru un contract numit nu sunt aplicabile contractelor nenumite. Acestora din urmă le sunt aplicabile regulile generale prevăzute pentru obligații, iar nu regulile speciale prevăzute pentru anume contracte. [Cas., s. com., dec. 458/2008, www.legalis.ro]

Nota autorului: În prezent este posibil ca unui contract nenumit, în cazul în care regulile generale nu sunt îndestulătoare, să i se aplice regulile speciale privitoare la contractele cu care se aseamănă cel mai mult.

2. Contract de asociere. Libertate de voință. În virtutea libertății de voință, părțile semnata-

re ale contractului pot genera un contract nenumit, prin care să determine, de comun acord, clauzele contractuale și implicațiile: participarea la beneficii și la pierderi, cuantumul dobânzii aplicabile sumelor scadente, obligațiile părților, încetarea asocierii. În speță, prin contractul încheiat între părți, societatea reclamantă și părțile au convenit să desfășoare împreună activități comerciale. Pentru aducerea la îndeplinire a prezentului contract societatea reclamantă s-a obligat să obțină licență de emisie, aprobări și vize necesare în vederea obținerii autorizației de funcționare a rețelelor, iar părțile au împrumutat societatea evocată cu o sumă importantă de bani. De asemenea, părțile au determinat prin contract câștigurile și pierderile din asociere,

în sensul că reclamanta nu va beneficia de niciun procent din profitul realizat până la data când pârâțul își va recupera suma împrumutată, împreună cu dobânda aferentă de 8% lunar, asupra sumei scadente. În ceea ce privește obligația restituirii sumei împrumutate de către reclamantă la care se va aplica o dobândă lunară de 8%, deoarece prin convenție părțile pot determina cuantumul dobânzii, stabilit prin acordul ambelor părți, astfel cum s-a procedat

în cauza de față, nu pot fi reținute susținerile recurente, în sensul de a fi abuzivă. În concluzie, clauza privind lipsa profitului reclamantei până la momentul la care pârâțul își va recupera sumele investite nu poate fi calificată ca fiind leonină, în concret, pentru că pârâțul nu și-a atribuit totalitatea câștigurilor și neparticiparea la pierderi. Pe de altă parte, principiul libertății contractuale permite pierderile în asociere. [Cas., s. com., dec. nr. 790/2006, www.legalis.ro]

LIBERTATEA DE A CONTRACTA

Art. 1.169. – Părțile sunt libere să încheie orice contracte și să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri.

BIBLIOGRAFIE: Dan Chirică, *Principiul libertății de a contracta și limitele sale în materie de vânzare-cumpărare*, în Dan Chirică, *Studii de drept privat*, pp. 202-208; George Gîrleşteanu, *Valoarea juridică a libertății contractuale în dreptul român și francez*, în *Revista de Științe Juridice* nr. 3/2006, pp. 166-183; Elena Mădălina Nica, *Libertatea contractuală în contextul protecției proprietății prin Convenția Europeană a Drepturilor Omului - un drept neglijat?*, în *Revista de Studii și Cercetări Juridice* nr. 2/2008, pp. 83-94.

DOCTRINĂ

1. „Părțile sunt libere să încheie sau nu acte juridice, își pot alege în mod liber cocontractantul, pot determina de comun acord obiectul, clauzele și efectele actelor, le pot modifica sau desființa, pot adopta sau repudia, în totul ori în parte, tiparele fixate de lege pentru diferite acte juridice (așa-zisele „acte numite”, pot îmbina elementele acestor acte tipice ori pot crea acte juridice noi, neprevăzute de lege, își pot exprima consimțământul în forma aleasă de ele, voința juridică având aceeași eficacitate indiferent de faptul că a fost manifestată expres sau tacit, uneori tăcerea însăși putând produce efecte juridice etc. [...] Părțile pot încheia orice act juridic, în condițiile voite de ele, dacă nu se opune o opreliște legală explicită sau implicită și că, în orice caz, aceste opreliști sunt de strictă interpretare, ele neputând fi extinse dincolo de câmpul de aplicare prevăzut de lege.” [D. Cosma, *op. cit.*, p. 101]

2. „Ordinea publică este o noțiune dificil de definit, deoarece niciun act normativ nu conține o definiție a acesteia. Din punct de vedere al conținutului, ordinea publică diferă de la un stat la altul, de la un secol la altul, în funcție de dezideratele politice, economice și sociale afirmate și urmărite de puterea statală. Doctrina apreciază că sunt de ordine publică toate reglementările care alcătuiesc dreptul public, adică acele norme juridice care consfințesc organizarea puterilor statului, precum și raporturile dintre acestea și subiectele dreptului privat, fiecărui tip de stat fiindu-i specifică o anumită ordine publică. Putem prelua definiția că ordinea publică «cuprinde toate dispozițiile imperative ale dreptului public și ale dreptului privat prin care se apără instituțiile și valorile de bază ale societății, se asigură dezvoltarea economiei de piață și ocrotirea socială a tuturor persoanelor». Bunele moravuri, ca și ordinea publică, nu au o definiție legală, astfel încât doctrina și jurisprudența au definit noțiunea ca «totalitatea regulilor de conduită care s-au conturat în conștiința societății și respectarea cărora s-a impus cu necesitate, printr-o experiență și practica îndelungată. Conținutul noțiunii fiind, ca și al ordinii publice, variabil în timp și spațiu, instanțele de judecată sunt chemate să determine și să le aplice de la caz la caz». Sancțiunea